

Millî Mücadele Döneminde Güney Cephesi'nin Basındaki Yansımaları: Albayrak Gazetesi Örneği

Southern Front in the War of Intependence in Albayrak Newspaper News

Serhat Sezek^{1*}

Ayşe Gökşin Tambağ 

¹ Doktorant, Ankara Üniversitesi, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara, Türkiye.

Ph.D. candidate, Ankara University, Institute of Turkish Revolutionary History, Ankara, Türkiye.

<https://ror.org/01wntqw50>, <https://orcid.org/0000-0002-8918-1009>, serhatsezek@hotmail.com

* Sorumlu yazar | Corresponding author

Araştırma Makalesi Süreç

Geliş Tarihi: 05.01.2026

Kabul Tarihi: 14.02.2026

Yayın Tarihi: 25.03.2026

Benzerlik

Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal yazılımı ile taranmıştır.

Değerlendirme

Ön İnceleme: İç hakem (editörler).

İçerik İnceleme: İki dış hakem/Çift taraflı körleme.

Telif Hakkı & Lisans

Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Etik Beyan

Bu çalışma, etik kurul izni gerektirmeyen nitelikte olup kullanılan veriler literatür taraması/yayınlanmış kaynaklar üzerinden elde edilmiştir. Çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. Serhat Sezek-Ayşe Gökşin Tambağ

Yapay Zekâ Kullanımı

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde yapay zekâ tabanlı herhangi bir araç veya uygulama kullanılmamıştır. Çalışmanın tüm içeriği, yazar(lar) tarafından bilimsel araştırma yöntemleri ve akademik etik ilkelere uygun şekilde üretilmiştir. Serhat Sezek-Ayşe Gökşin Tambağ

Etik Bildirim

turkisharr@gmail.com

Çıkar Çatışması

Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman

Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Yayıncı

Published by Mehmet ŞAHİN Since 2016- Akdeniz University, Faculty of Theology, Antalya, 07058 Türkiye

Atıf

Sezek, S.-Gökşin Tambağ, A. (2026). Millî mücadele döneminde güney cephesi'nin basındaki yansımaları: Albayrak gazetesi örneği. *Turkish Academic Research Review*, 11(1), 157-176. <https://doi.org/10.30622/tarr.1856567>

Öz

Millî Mücadele'de düşmana karşı ilk direnişin oluşturulduğu güney cephesindeki direniş yurdun işgale uğrayan diğer bölgelerinde de millî direnişin oluşumu içinde örnek teşkil etmiş ve bu cephede meydana gelen gelişmeler vatanseverler tarafından ilgiyle takip edilmiştir. Bulunduğu konumu ve üstlendiği misyon itibarıyla Millî Mücadele'de önemli bir yere sahip olan ve Erzurum'da yayımlanan Albayrak Gazetesi, her ne kadar mahalli olarak yayınlanmış olsa da yapmış olduğu haberler ile tüm yurttaki gerçekleştiren işgal ve direniş haberlerini okuyucu ile buluşturarak ulusal bir nitelik taşımış ve millî direnişi ateşli bir şekilde destekleyen başlıca basın organları arasında yer almıştır. Bu bağlamda “Yüce Yurttan Yükselen Ses” düsturuyla yayın hayatını sürdüren Albayrak Gazetesi, bir haber kaynağı olmanın ötesine geçerek millî direnişin fikrî ve moral cephesinde de aktif bir rol üstlenmiştir. Albayrak Gazetesi, özellikle şark vilayetlerinin Türk milletinin ayrılmaz bir parçası ve ana vatan toprağı olduğu vurgusunu ön plana çıkartmıştır. Söz konusu gazete zikredilen yaklaşımını yayın politikasının temel unsurlarından biri hâline dönüştürerek okuyucuları ile paylaşmaya özen göstermiştir. Bununla birlikte; Albayrak Gazetesi, yayınlarında yalnızca Doğu Anadolu Bölgesine yönelik askeri, siyasi, kültürel ve ekonomik gelişmeleri haber konusu yapmamış, Anadolu'nun başta İstanbul ve İzmir şehirleri başta olmak üzere farklı bölgelerinde yaşanan işgaller, direniş hareketleri ve ulusal cephelerde meydana gelen gelişmelerine de haber sütunlarında geniş yer ayırmıştır. Bu yönüyle Albayrak Gazetesi, her ne kadar Erzurum merkezli bir yayın organı olarak değerlendirilse de gazetenin ele aldığı konular ve yapmış olduğu haberlerin kapsamı itibarıyla yerel sınırları da aşarak ulusal bir kimlik özelliği taşıdığı anlaşılmaktadır. Buradan hareketle Millî Mücadele'nin Türk ve Dünya kamuoyunda meşruiyet kazanmasına, güçlü bir şekilde sesinin duyurulmasına ve halkın bilinçlendirilmesinde Albayrak gazetesinin çok büyük katkı sağladığı ifade edilebilir. Bu çalışmada, Albayrak Gazetesi'nde Millî Mücadele açısından büyük önem taşıyan ve Güney Cephesi olarak nitelendirilen “Adana, Antep, Maraş ve Urfa” şehirlerini kapsayan direnişleri ve bu şehirlerde oluşturulan cepheler ile ilgili haberler ele alınacak; söz konusu haberlerin içerikleri irdelenecek ve kronolojik bir çerçevede haber içerikleri incelenerek gazetenin Güney Cephesi'nde yaşanan gelişmelere bakışı ve kamuoyunu yönlendirme biçimi ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler

inkılap tarihi, millî mücadele, haber, gazete, Fransız.

Öne Çıkanlar

- Millî Mücadele döneminde yayımlanan Albayrak Gazetesi, millî direnişi destekleyen önemli basın organlarından biri olmuştur.
- Gazete, yalnızca haber vermekle kalmayıp millî mücadelenin fikrî ve moral yönüne katkı sağlamıştır.
- Yayınlarında hem Doğu vilayetlerinin Türk vatanının ayrılmaz parçası olduğunu vurgulamış hem de Anadolu'nun farklı bölgelerindeki işgal ve direniş gelişmelerine yer vermiştir.
- Bu yönüyle yerel bir gazete olmasına rağmen ulusal bir etki alanı oluşturmuştur.
- çalışmada, gazetenin Güney Cephesi'nde Adana, Antep, Maraş ve Urfa'daki direnişlere ilişkin haberleri kronolojik olarak incelenmiştir.

Research Article**History**

Received: 05.01.2026

Accepted: 14.02.2026

Date Published: 25.03.2026

Plagiarism Checks

This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

Peer-Review

Single anonymized-One internal (Editorial Board).
Double anonymized-Two external.

Copyright & License

Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

Ethical Statement

This study does not require ethical committee approval, and the data used were obtained from literature reviews/published sources. It is hereby declared that scientific and ethical principles were adhered to during the preparation of this study and that all studies used are cited in the references. Serhat Sezek-Ayşe Gökşin Tambağ

Use of Artificial Intelligence

No artificial intelligence-based tools or applications were used in the preparation of this study. All content of the study was produced by the author(s) in accordance with scientific research methods and academic ethical principles. Serhat Sezek-Ayşe Gökşin Tambağ

Complaints

turkisharr@gmail.com

Conflicts of Interest

The author(s) has no conflict of interest to declare.

Grant Support

The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.

Published

Published by Mehmet ŞAHİN Since 2016-Akdeniz University, Faculty of Theology, Antalya, 07058 Türkiye

Cite as

Sezek, S.-Gökşin Tambağ, A. (2026). Southern front in the war of independence in albayrak newspaper news. *Turkish Academic Research Review*, 11(1), 157-176.
<https://doi.org/10.30622/tarr.1856567>

Abstract

The resistance on the southern front, where the first resistance against the enemy was formed during the National Struggle, served as an example for the formation of national resistance in other occupied regions of the country, and the developments on this front were followed with great interest by patriots. The Albayrak Newspaper, published in Erzurum, held a significant position due to its location and mission. Although published locally, it conveyed news of the occupation and resistance across the country, thus acquiring a national character and becoming one of the leading press organs that ardently supported the national resistance. Continuing its publication with the motto "The Voice Rising from the Noble Homeland," the Albayrak Newspaper went beyond being a news source and played an active role in the intellectual and moral aspects of the national resistance. The Albayrak Newspaper particularly emphasized that the eastern provinces were an inseparable part of the Turkish nation and the homeland. The newspaper made this approach a fundamental element of its publishing policy and took care to share it with its readers. Furthermore; Albayrak Newspaper not only covered military, political, cultural, and economic developments in the Eastern Anatolia Region, but also devoted extensive coverage in its news columns to occupations, resistance movements, and developments on national fronts in various parts of Anatolia, particularly in the cities of Istanbul and Izmir. In this respect, although Albayrak Newspaper is considered a publication based in Erzurum, it is understood that it possesses a national identity, transcending local boundaries in terms of the topics it covers and the scope of its news. Based on this, it should be stated that the newspaper made a significant contribution to the legitimacy of the National Struggle in Turkish and world public opinion, to making its voice heard strongly, and to raising public awareness. This study will examine the news in Albayrak Newspaper concerning the resistance in the cities of "Adana, Antep, Maraş, and Urfa," which are of great importance to the National Struggle and are referred to as the Southern Front, and the fronts established in these cities; the content of these news items will be analyzed, and by examining the news content within a chronological framework, an attempt will be made to reveal the newspaper's perspective on the developments in the Southern Front and its method of guiding public opinion.

Keywords

revolutionary history, national struggle, news, newspaper, french.

Highlights

- Albayrak Newspaper, published during the Turkish National Struggle, became one of the important press organs supporting the national resistance.
- The newspaper not only reported news, but also contributed to the intellectual and moral dimensions of the National Struggle.
- In its publications, it both emphasized that the Eastern provinces were an inseparable part of the Turkish homeland and included developments related to occupation and resistance in different regions of Anatolia.
- In this respect, although it was a local newspaper, it created a sphere of influence at the national level.
- This study chronologically examines the newspaper's reports on the resistance movements in Adana, Antep, Maraş, and Urfa on the Southern Front.

Giriş

Gazeteler her zaman ve devirde yaşanan dönemin tanığı olması nedeniyle tarih araştırmacıları için vazgeçilmez önemli kaynaklar arasında yer almıştır. Millî Mücadele devri basın faaliyetleri, kuşkusuz Türk basın tarihinin en önemli aşamalarından birini teşkil etmektedir. Dönemin şartlarında Anadolu'da basın, ulusal mücadelenin örgütlenme sürecinde önemli bir araç olarak kullanılmış, direnişin halka anlatılması ve meşrulaştırılmasında önemli bir işlev yüklenmiştir (Yıldırım, 2022, s. 374).

Albayrak gazetesinin yayın hayatının iki bölümden oluştuğu takip edilmektedir. Gazetenin yayın hayatının ilk bölümü, 1 Mart 1329 (14 Mart 1913) ile 29 Mart 1331 (11 Nisan 1915) tarihleri arasında olup bu dönem dahilinde toplam 93 sayı olarak çıkan gazetenin günümüze sadece iki sayısı ulaşabilmiştir (Akbulut, vd. 2015, s. 9-10).

Albayrak, 5 Mart 1914'te ikinci kez yayın hayatına başlamıştır. O dönemde Anadolu'da çıkan bu gazetenin yaşanan bütün zorluklara rağmen siyasi ve sosyal alanda oluşturduğu etki, onu diğer gazetelerden ayıran özelliğidir. Albayrak'ın yeniden yayın hayatına başlamasının altında yatan en önemli neden, Mondros Mütarekesi ile Anadolu topraklarının birer birer işgal edilmesidir (Akbulut, 2015, s. 35). Özellikle de Ermenilerin Doğu vilayetleri üzerindeki ilgisi ve amaçları Albayrak kadrosunun başlıca endişesi olmuştur. Zira Mondros Mütarekesi'nin 24. maddesi 'Vilayât-ı Sitte' olarak adlandırılan illerde bir karışıklık çıkması halinde, İtilâf Devletlerine bu illeri işgal hakkı tanınmaktaydı. Bu yüzden Albayrak, önceliğini bu konu üzerine vermiştir (Yıldırım, 2022, s. 381).

Erzurum'un Rus işgalinden kurtarılmasından sonra yayın hayatına başlayan gazete, milliyetçi çizgisini korumuş, milli birlik ve bütünlüğün korunması hususuna daha çok ağırlık vermiştir. Sadece Erzurum ile ilgili kalmak istemeyen gazete, bütün Vilayât-ı Şarkıye'nin haklarını aramaya çalışmış, bu amaçla "Vilayât-ı Şarkıye Ermenistan Olamaz" başlığını her nüshasında manşet yapmaya başlamıştır (Durak, 2011, s. 7).

Siyasi konuların yanında, içtimai ve idarî konularla da ilgilenen Albayrak Gazetesi, Erzurum'da Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ile aynı çizgide hareket ederek bir mücadele gazetesi halini almıştır. Gündemlerini iç ve dış siyasi gelişmelere paralel olarak belirleyen gazete, Millî Mücadele'den yana olduğunu ortaya koyarak manda fikrine kesinlikle karşı çıkmıştır. İtilaf Devletlerinin bölgedeki sinsi politikalarını ve gelecekteki tehlikeleri gözler önüne sererek, çok zor şartlarda da olsa üzerine düşen görevi yerine getirmeye çalışmıştır (Başak, 2010, s. 7).

Albayrak bir taraftan "Elviye-i Selâse" olarak adlandırılan Kars, Ardahan, Batum'daki Ermeni katliamlarını dile getirmiş; diğer taraftan İzmir, Adana, Urfa, Maraş, Antep ve Aydın'ın işgaline karşı tepki göstererek halkı birlik ve beraberlik içinde hareket etmeye teşvik etmiştir. Öte yandan yine her sayıda Albayrak başlığının altına "Türk varlığından ayrılık kabul etmeyen vatan bucaklarından: İzmir, Adana, Maraş, Urfa, Ayıntab" ifadesi de bulunmaktadır (Yıldırım, 2022, s. 382).

Gazetenin yayın hayatının ikinci bölümü ise artık bir vilayet gazetesinden ziyade bütün bir ulusun nabzını tutan, tüm yurdun acısıyla dertlenen ve millî heyecanı tüm Anadolu'da doruk noktasına ulaştırma çabasıyla hareket eden güçlü bir yayın organı haline gelmiştir (Yıldırım, 2022, s. 380). Gazetenin ikinci kez yayın hayatında yer aldığı 5 Mart 1919-14 Şubat 1921 tarihleri arası dönem Millî Mücadele tarihinde kritik bir öneme sahiptir. Her haftanın pazartesi ve perşembe günleri mutad olarak olmasa da gazetenin bu dönem içerisinde 131 sayısı

yayımlanmış olup sadece 110 tanesi günümüze ulaşabilmiştir. Vilayet-i Şarkiye Müdafaa-i Hukuk-ı Milliye Cemiyetinin yayın organı olan gazetenin yazar kadrosunu da cemiyetin ileri gelenlerinden olan Süleyman Necati, Dursunbeyzade Cevat ve Müştak Sıtkı Beyler ile Mithat Bey oluşturmuştur (Aslan vd.2009, s.9).

Gazete, 32. sayısına kadar Erzurum'un Taş Mağazalar semtinde bulunan Türk Basımevinde ve bu sayıdan itibaren de Albayrak Matbaasında basılmıştır. Gazetenin 78.sayısına kadar basım yeri Erzurum olarak belirtilmiş, bu sayıdan itibaren basım yeri Yüce Yurt olarak değiştirilmiştir (*Albayrak*, 4 Eylül 1919- *Albayrak*, 7 Şubat 1921).Gazetenin 122. sayısına kadar başlığında yer alan “*Türk gazetesidir.*” ibaresi, 123. sayıyla beraber “Halkçı Türk gazetesidir” şeklinde değiştirilmiştir. Rus işgali esnasında çok ciddi yaralar alan Erzurum'da gazete çıkarmanın zorluğu göz önüne alındığında, Albayrak'ın millî bir şuurla vatan müdafaası uğruna çıkarıldığı bir kez daha anlaşılmaktadır.

Maraş, Antep, Urfa, Antalya, Isparta ve İzmir'in işgali; İtilaf Devletleri'nin doğuda ve güneyde Ermeniler, batıda ise Yunanlıların desteğiyle gerçekleştirdikleri katliamlar ve nihayetinde İstanbul'un işgali, Albayrak'ı daha da hırslandırmış; işgalciler kadar onlara destek veren yerel işbirlikçilerini de hedefine almıştır. Mondros Mütarekesi'nden sonra ise işgal kuvvetlerinin uyguladığı tutuklamalar, baskılar, yağma ve zulümler; İzmir'in işgali, Maraş, Urfa ve Antep'in İngilizlerden Fransızlara geçmesi Albayrak'ı derinden sarsmıştır.

Çok kısıtlı şartlar altında yayın hayatını sürdüren Albayrak, yayın çizgisini işgal altındaki tüm vatan topraklarını birbirinden ayırmayacak şekilde oluşturmuş ve bütün gücüyle Türkiye'nin bütünlüğü ve bağımsızlığını savunmuştur. Bu gayretiyle Millî Mücadele döneminin psikolojik ve fikir altyapısını oluşturarak Anadolu halkının Millî Mücadele açısından bilinçlenmesine ve moral bulmasına önemli katkılar sağlamıştır. Albayrak, bu misyonuyla Türk milletinin bağımsızlık azminin Erzurum'dan yükselen gür sesi olmuştur. İçeriği, yazarları, haber kaynakları ve dönemin konjonktürü açısından üstlendiği misyon Albayrak'ı sadece Erzurum açısından değil, Türkiye'nin siyasi tarihi bakımından da önemli bir haber kaynağı konumuna getirmiştir (Yıldırım, 2022, s. 405).

1921 yılında Albayrak Gazetesi kapatılmış olup Albayrak'ın kapanmasına dayanak olarak gösterilen “Halk Hükümeti” kurma idealine kanıt olarak Mithat Bey ve arkadaşlarının bu fikre destek vermesi gösterilmiştir. Bolşeviklerin Anadolu'ya komünist rejim ihracı için propagandacılar gönderdiği 1920 yılının Temmuz ve Ağustos aylarında Mithat Bey Albayrak'ta “Halkçılık” başlığıyla bir makale yayınlamıştır. Aynı tarihlerde Erzurum mebusu ve Meclis İkinci Başkanı Celalettin Arif Bey, yine Erzurum mebusu olan Hüseyin Avni Bey ile 15 Ağustos 1920'de Meclis'ten dört ay izin alarak seçim bölgeleri olan Erzurum'a gitmişlerdir. Bu ziyaretlerde vekiller, Kazım (Karabekir) aleyhinde faaliyetlerde bulunup elde ettikleri bilgileri meclise taşıma gayreti içerisinde olmuşlardır. Nitekim Hüseyin Avni Bey Erzurum dönüşü mecliste yaptığı konuşmada Karabekir Paşa'yı komünist olmakla itham etmiştir. Bu iddialara karşılık Mustafa Kemal Paşa cevap vererek ithamların asılsız olduğunu dile getirmiştir (Savkılı, 2023, s. 700).

Albayrak gazetesi yayın sürecinde komünizm lehinde yazılar yazmış olup İslamî Bolşevizm fikrini savunmuştur. Bu yazılar, TBMM Hükümetinin sol basına yürüttüğü kovuşturma sürecinde dahi devam etmiştir. Albayrak'ın yazarlarının, Erzurum mebusları Hüseyin Avni ve Celalettin Arif Beyle birlikte çalışmaları gazetenin kapatılma sürecini hızlandırmıştır. Albayrak gazetesi kapandıktan sonra Kazım Karabekir Paşa ile TBMM arasındaki yazışmalarda Erzurum ve Diyarbakır'da Hâkimiyet-i Milliye ismiyle başka bir gazete çıkarılması planlanmış ise de bu plan sadece düşünce aşamasında kalmıştır (Savkılı, 2023, s.700-701).

Basının görevinin vatan savunmasında çok önemli olduğuna inanan Mustafa Kemal, Albayrak Gazetesi'ni çıkaran Süleyman Necati Bey'e Misakımilli'nin müsveddesini hazırlama vazifesini vermiştir. Albayrak Gazetesi'nin Milli Mücadele yanında yer alması nedeniyle İstanbul'a girmesi Sadrazam Damat Ferit Paşa'nın emriyle yasaklanmıştır. Gazete, İstanbul'da da halk tarafından çok ilgi görmüş hayvan tüccarlarınca şehre sokulan gazetenin tanesi bir altına alıcı bulmuştur (Alyanak, 1999, s. 57-58).

Bu bilgiler bağlamında makalede, Yavuz vd. (2009) tarafından tıpkı basımı yapılan *Yüce Yurttan Yükselen Ses: Albayrak* adlı kitaptaki 110 nüshadan oluşan Albayrak gazetesi kopyalarının tamamı ele alınmış ve gazete içeriğinin istatistiksel olarak sunulmasının yanında gazetede bulunan köşe yazıları içerik analizi aracılığıyla çözümlenmiştir (Yıldırım, 2022, s. 380).

Albayrak Gazetesinin İçeriği ile İlgili Bazı Tespitler

Gazetenin içeriği “haberler, köşe yazıları, makaleler; beyanname ve telgraf suretleri; ilanlar ve şiirlerden” oluşmaktadır. İçerik dağılımına bakıldığında %83'lük oranla haberlerin ilk sırada, köşe yazılarının %7 ile ikinci sırada yer aldığı, bunu %6 ile ilanların, %2 oranı ile telgrafların ve diğer duyuruların takip ettiği görülmektedir (Yıldırım, 2022, s. 383). 6 Nisan 1920'de kurulan Anadolu Ajansı ile birlikte gazete, Anadolu Ajansı haber kaynağı olarak kullanmaya başlamıştır. Diğer taraftan haber konularındaki bu dağılım, içerik bakımından Albayrak'ın Erzurum'un sınırlarını aşan, ülkenin tamamını dert edinen bir yayın politikasıyla ulusal bir gazete çizgisinde yayın yaptığı görüşünü desteklemektedir (Yıldırım, 2022, s. 383). İçerik bakımından haberin diğer içerik türlerine göre çok daha fazla olmasının nedeni, hemen her sayıda gazetenin Erzurum ve Anadolu dışından gelişmeleri bildiren haberlere geniş yer vermesi nedeniyle. Bu haberler genelde şu şekildedir;

“Ma'hut Ajansımız”, “Muhit/Vilayet Haberleri”, “Avrupa Gazeteleri Ne Diyor?”, “Azerbaycan-Kafkas Gazetelerinden/Haberleri”, “İstihbârât-ı Milliye”, “Acı Haberler”, “Arabistan Ahvali”, “Mühim Haberler”, “İzmir Muhabir-i Mahsûsumuzdan”, “Müstehbarat-ı Husûsiye, Mütferrik Haberler, Nîm Resmî Haberler, Le Journal Gazetesinden, Mahalli “Havadisler”, “Dâhili-Harici Haberler”, “Son Haberler”, “Batum Haberleri”, “Tan Gazetesinden”, “Âlem-i İslâm Haberleri”, “Ecnebi Matbuatından”

Albayrak gazetesi için telgraf hem gazete içeriğinin meydana getirilmesinde hem de yurdun diğer yerlerinden haber alma aracı olarak her zaman çok önemli olmuştur. Ankara ve İstanbul Hükümeti arasındaki telgrafların yanı sıra ilgi alanına giren konularda bürokratlar, komutanları ve yabancı devlet temsilcilerinin gönderdiği telgraflara da gazetenin sayfalarında çokça yer verilmiştir. Bilhassa gazetenin ilk basımları göz önüne alındığında gazete içeriğinin büyük bir kısmı telgraf örneklerinden meydana gelmiştir (Yıldırım, 2022, s. 383).

Gazetenin haber konuları incelendiğinde, Erzurum vilayeti ile ilgili haberlerin tüm haberler içerisindeki payının %16 olduğu, diğer haberlerin payının ise %84 olduğu görülmektedir. Haberlerin çok büyük bir çoğunluğu yurt içi ve yurt dışında faaliyet gösteren farklı gazetelerden alıntı yapılarak verilmiştir (Yıldırım, 2022, s. 383-384). Gazetede 77'si imzasız ve 93'ü imzalı olmak üzere toplam 170 haber mahiyetinde köşe yazısı bulunmaktadır. Söz konusu yazıların 42 tanesi Müştak Sıtkı Bey'e, 30'u Mithat Bey'e, 6'sı Cevat Bey'e ve 15 tanesi diğer yazarlara aittir (Yıldırım, 2022, s. 383-384).

Millî Mücadelede Güney Cephesi

Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra başlayan işgallere karşı ilk milli direniş Güney Cephesi'nde olmuştur. İtilaf Devletleri ile Osmanlı Devleti arasında 30 Ekim 1918'de imzalanan Mondros Mütarekesi sonucunda, Anadolu topraklarının işgalinin başlamasıyla İtilaf Devletlerince mütarekenin ardından 7. maddeyi yürürlüğe sokacak sebepler sağlanmış ve belirlenen işgal yerlerini İngiliz ve Fransızlar aralarında paylaşmışlardır. İngiltere ve Fransa daha evvel imzaladıkları Sykes-Picot Antlaşması ile Kilikya, Suriye, Musul, Filistin ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinin Fransa'ya; Hayfa ve Akka Limanları ile Irak Bölgesinin ise İngiltere'ye bırakılması konusunda anlaşmışlardır. (Türk İstiklal Harbi, 2009, s. 62).

Adana, Antep, Urfa ve Maraş'ı başlangıçta ele geçiren İngilizler bölgedeki Türklerin onuruna ve mukaddeslerine dokunmadıkları için silahlı direniş ile karşılaşmamıştır. Ancak Doğu Akdenizde sömürge bir devlet kurmaya çalışan Fransızların, İngilizlerden bölgeyi teslim alması ile Fransız üniforması giyen gönüllü Ermeni alaylarının bölgede yapmış oldukları katliam ve zulümlere sessiz kalması bu bölgede yaşayan halkında Kilikyalılar Cemiyeti adı altındaki örgüt etrafında birleşmelerine yol açmıştır (Ertan, 2012, s. 130). Bu gelişmeler ışığında, işgal karşısında bölge halkının sergilediği direniş biçimlerini ve cephelerin oluşum sürecini daha sistematik biçimde değerlendirebilmek amacıyla Güney Cephesi dört ana başlık altında incelenebilir;

1. Adana Cephesi

Kilikya ismi ile anılan Çukurova'yı sömürge yapabilmek için ilk işgal anından itibaren çaba gösteren Fransızlar bölge insanı tarafından devamlı protesto edilmiş ve halk tarafından “Feryatname” adında telgraflar çekilerek işgaller kınanmıştır. Fransız yöneticilerin bu bölgede Ermeni çetecilerine yardımcı olması Ermeni çetecilerinin bu bölgede pervasızca hareket etmesine neden olmuştur. Bu bölgedeki Fransız ve Ermeni birlikteliğine karşı ilk başta Karaisalı'da milli teşkilat oluşturulmuş Adanalı vatanseverler Toroslarda kahramanca çarpışmıştır. Fransızlar bu çatışmalar neticesinde önce 20 günlük mütareke ve daha sonra imzalanan Ankara Antlaşması ile bölgeyi terk etmiştir (Eroğlu, 1990, s. 164).

2. Antep Cephesi

İlk başta İngilizler tarafından işgal edilen ve daha sonra Fransızlara devredilen Antep, Mondros Mütarekesi hükümlerine aykırı olarak işgal edilmiş olup Fransızların Antep'te bir Ermeni Fırkası bulundurarak Türkleri sindirme isteği halkın teşkilatlanmasını ve şehri savunmasını mecburi kılmıştır. Bu cephede “Şahin” takma adlı Mülazım Sait Bey liderliğinde halk düşmana karşı kahramanca çarpışmış ancak açlık yüzünden 10 ay 9 gün direnen şehir düşmana teslim olmuştur (Eroğlu, 1990, s. 165).

3. Maraş Cephesi

Fransızlar Adana'yı işgal etmelerinin akabinde 22 Şubat 1919'da Doğuya doğru ilerleyerek Maraş'ı işgal etmişlerdir. Fransızların Ermeniler ile yaptığı birliktelik ve Ermenilerin yaptığı zulümlere sessiz kalması bölge halkının sert tepki vermesine neden olmuştur (Ertan, 2012, s. 132). 26 Kasım 1919 tarihinde Maraş Kalesi'nde bulunan bayrağın indirilerek Fransız bayrağının kaleye çekilmesi neticesinde 29 Kasım 1919 tarihinde Maraş Müdâfaa-i Hukuk Cemiyeti kurulmuş; Aslan Bey, Kılıç Ali Bey ve Kurtoğlu Salim Bey idaresindeki silahlı direniş örgütleri tarafından yapılan başarılı savunma neticesinde Fransızlar şehri terk etmek zorunda kalmıştır (Özcelik, 2005, s. 78).

4. Urfa Cephesi

1919 yılının Ekim ayında İngilizlerden boşalan Urfa'yı Fransızlar işgal etmiştir. Buna karşılık, 1920 yılında Urfa Kuvayı Milliye Teşkilatı, Urfa Jandarma Komutanı Ali Saip Bey tarafından oluşturulmuş; bölge aşiretlerinin de desteği sağlanmıştır. Ali Saip Bey tarafından şehrin boşaltılmasına ilişkin verilen notaya olumsuz cevap verilmesi üzerine çatışmalar 8–9 Şubat 1920 gecesi yoğunlaşmış ve netice olarak Fransızlar 1920 yılının Nisan ayında şehri boşaltmak zorunda kalmıştır (Türk İstiklal Harbi, 2009, s. 88–89).

Albayrak Gazetesi Haberlerinde Güney Cephesi

Albayrak Gazetesi'nde Güney Cephesi ile ilgili ilk haberin 4 Eylül 1919 tarihinde yer aldığı görülmektedir. Söz konusu isimsiz haberde; Türk ve Kürt nüfusun kahir ekseriyetinin Adana'da bulunduğu ve bu bölgede bir Ermenistan kurulmasının mümkün olmadığı belirtilmiş, bu durumun Ermeniler tarafından da kabul edildiği ifade edilmiştir. Haberde ayrıca, Ermenilerin hiç olmazsa Adana bölgesinin Amerikan mandasına girmesini isteyerek bu bölgedeki mevcudiyetlerini sürdürmeye çalıştıkları; Fransızların ise Ermenileri “Müslümanlardan intikamınızı alın” diyerek teşvik ettikleri belirtilmiştir. Ermenilerin de bu münasebetle bölgede hatıra gelmez vahşetlerde bulundukları, Ermenilerin Amerikan mandasını istemeleri nedeniyle Fransızlarla aralarının açılmaya başladığı bildirilmiştir (*Albayrak*, 4 Eylül 1919, S.25, s.2).

Gazetenin 21 Eylül 1919 tarihli nüshasında, isimsiz olarak Padişah Vahdettin'e hitaben yazıldığı anlaşılan bir köşe yazısında Londra Konferansına giden Damat Ferit Paşa'nın Toros dağlarının güneyinde bulunan ve büyük çoğunluğu Türk olan Adana, Halep, Diyarbakır vilayetleri ile Maraş ve Urfa sancaklarını dile getirmeyi konferansta unuttuğu ve bu haliyle Ferit Paşa'nın konferansta sunduğu muhtıranın başarısız olduğu kaleme alınmıştır (*Albayrak*, 21 Eylül 1919, S.29, s.1).

16 Ekim 1919 tarihli gazetenin “*İstihbarat-ı Milliye*” başlığı altında verilen haberde, Adana'dan alınan bilgi doğrultusunda İngiliz kuvvetlerinin 15 Ekim'de Adana'dan çekileceği, asayişin ve işgalin Fransızlara tevdi edileceği bildirilmiştir. Haberde ayrıca, Adana'da üç Ermeni çetesinin gece faaliyete geçerek üzerlerinde polis ve jandarma elbiseleriyle halkın mallarına el koyacakları, Müslüman memurların Ermenilerce istifaya mecbur edilerek yerlerine Ermenilerin yerleştirileceği ifade edilmiştir (*Albayrak*, 16 Ekim 1919, S.36, s. 2).

30 Ekim 1919 tarihli gazetenin “*Adana'da Ermeniler*” başlıklı haberinde, Adana'ya son günlerde çok sayıda Ermeni nüfusun akın ettiği, Ermenilerin çoğunluğu Türk olan Adana'da çoğunluğu sağlamaya çalıştıkları, bu durumun özellikle Fransız memurlar tarafından teşvik edildiği belirtilmiştir. Haberde ayrıca, Fransız Devrimi'ni gerçekleştiren bir milletin, Adana'nın bir Ermeni yerleşim birimi hâline gelmesine müsaade edilmesine izin vermeyeceğinin milletçe umulduğu ifade edilmiştir. Aynı nüshanın “*Urfa'nın Tahliyesi*” başlıklı diğer bir makalesinde ise yabancı işgal güçlerinin Urfa'yı tahliye etmesi üzerine, orada bulunan Ermenilerin demir yolu ile Adana'ya doğru kaçmakta oldukları; Urfa'nın tahliyesinin, Türklerin millî hudutlarına hürmet edilmesini göstermesi bakımından önemli olduğu belirtilmiştir (*Albayrak*, 30.10.1919, S.40, s. 1).

16 Kasım 1919 tarihli gazetenin ana makalesinde, “*Türk varlığından ayrılık kabul etmeyen vatan bucaklarından İzmir, Adana, Maraş, Urfa, Antep*” başlığı altında yer alan “*Adana, Urfa ve Maraş'ta Neler Oluyor?*” haberinde; Fransız kıyafetleriyle Ermenilerin Müslüman kadınlara tasallut ettikleri, bu durum üzerine halk ile Ermeni milisler arasında çatışma çıktığı ve her iki taraftan da ölenlerin bulunduğu belirtilmiştir. Haberde ayrıca, Ermenilerin bir milletin mukaddesatına tecavüz ederek kıymete layık bir medeniyet seviyesine malik

olmadıklarını ispat ettikleri, Fransızların bir an önce bu duruma el koyarak Ermenileri dizginlemesi gerektiği ve Fransızların Ermenilerin gerçek yüzünü görerek onların Fransız ordusu ile ilişkilerini kesmelerinin elzem olduğu kayıt altına alınmıştır (Albayrak, 16.11.1919, S.45, s. 1).

27 Kasım 1919 tarihli gazetede yer alan “*Adana’da Ermenilerin Teksifi*” isimli haberde; Konya, Eskişehir, Karahisar-ı Sahip, Mamûratülaziz ve Sivas vilayetlerinde bulunan Ermenilerin Adana’ya göç ettikleri, bu durumun bölge insanını tedirgin ettiği ifade edilmiştir. Haberde ayrıca, Adana Hükümet Konağı’ndan çıkan Fransız askerî valisi ile birlikte bulunan dört Türk memura, Fransız askerî kıyafeti taşıyan bir Ermeni tarafından ateş açıldığı; dört Türk memurdan ikisinin şehit olduğu, katilin daha sonra aynı silahla kendisini de öldürdüğü ve bu durumun arkasında Fransızların bulunduğu belirtilmiştir (Albayrak, 27.10.1919, S.47, s. 1).

Gazetenin 2. sayfasının tamamen Güney Cephesi’ndeki haberlere ayrıldığı görülmektedir. “*İstihbarat-ı Milliye*” başlıklı haberde, Antep’te Fransızlarla çatışma yaşandığı ve iki tarafın da ağır zayıyat verdiği belirtilmiş; ancak bilgi kaynağının sarih olmadığı ifade edilmiştir. Haberde ayrıca, Antep’teki Ermenilerin Fransız ordusuna gönüllü olarak yazılmak için hazırlık yaptıkları bildirilmiştir. Aynı sayfada yer alan “Haksız İşgaller ve Fransa” başlıklı haberde ise Fransa ile 1525 yılından beri süregelen dostluğun Kırım Savaşı ile doruğa ulaştığına atıfta bulunularak, Wilson İlkeleri ile hukukî dayanağı bulunmayan işgallerin işgalci devletler tarafından sürdürülmeyeceğinin ümit edildiği belirtilmiştir. Haberde, pek çok Türk gencinin tahsil için dost ülke Fransa’yı tercih ettiği; buna karşılık Fransızların bu şartlar altında Türkiye’yi desteklemek yerine, bir takım Ermenileri askerî kıyafetlerle çoğunluğu Türk olan güney şehirlerine soktukları ve bu durumun Türk milleti tarafından anlaşılmadığı ifade edilmiştir (Albayrak, 27.11.1919, S.47, s. 2).

30 Kasım 1919 tarihli gazetenin “*Diyarbakır Muhabirimizden*” başlıklı haberinde, Adana’da Fransız tercümanı Suriyeli Kemal Bey’in öldürüldüğü ve Ermenilerin tüm âlemin gözü önünde katliamlara devam ettiği belirtilmiştir (Albayrak, 30.11.1919, S.48, s. 1).

22 Ocak 1920 tarihli gazetenin “*Müstehbarat-ı Hususiye*” başlıklı haberinde ise 3 Ocak 336 tarihinde Maraş’ta bulunan Fransızların, İslahiye yönüne 300 asker, 500 makineli tüfek ve 3 top ile saldırıya geçtikleri; halktan bir kısmını şehit ettikleri; burada bulunan millî müfrezinin müdahalesi sonucu 70 Fransız’ın öldürüldüğü, 80’inin ise esir edildiği; millî müfrezinin bazı silahlara el koyduğu ve esir alınan Fransız askerleri için Fransız kumandanının mutasarrıfa müracaat ettiği kaleme alınmıştır (Albayrak, 22.01.1920, S.62, s. 1).

29 Ocak 1920 tarihli gazetenin “*Müstehbarat-ı Hususiye*” başlıklı haberinde, bir Fransız müfrezesinin Antep’in 28 km güneybatısında bulunan Arap Mahallesi’ne girerek buradaki halkın evlerine zorla girdikleri, eşyalarını ve sandıklarını kırdıkları belirtilmiştir. Bu durum üzerine millî kuvvetlerin Fransızlarla çatışmaya girerek onların geri çekilmelerini sağladıkları ve bir miktar cephaneye el koydukları bildirilmiştir. Haberde ayrıca, Maraş’ta da Fransızlarla birlikte Fransız askerî giysisi giyen Ermenilerin halka tecavüz etmeleri nedeniyle bu bölgedeki millî kuvvetlerin düşmana saldırdığı, bazı silahlara el koyduğu ve 80 Fransız askerini öldürdüğü ifade edilmiştir (Albayrak, 29.01.1920, S.63, s. 1).

Özellikle Eylül – Ocak arasında yapılan haberler değerlendirildiğinde, gazetenin Güney Cephesi’ne ilişkin yayınlarında yalnızca askerî gelişmeleri aktarmakla yetinmediği; aynı zamanda Fransız işgalini ve Ermeni unsurlarla kurulan iş birliğini sistematik bir tehdit ve meşruiyetten yoksun bir uygulama olarak konumlandığı görülmektedir. Özellikle Ermeni nüfusun Adana ve çevresine yönlendirilmesi, Müslüman halka yönelik baskı ve

şiddet iddiaları ile Fransız idaresinin bu gelişmelere ya doğrudan destek verdiği ya da müdahale etmekten kaçındığı yönündeki vurgular, işgalin “geçici” değil, demografik ve idarî dönüşüm hedefleyen bir proje olarak algılandığını göstermektedir. Gazete, bu söylem aracılığıyla Güney vilayetlerinin Türk vatanının ayrılmaz bir parçası olduğu fikrini pekiştirmeyi, kamuoyunda millî hassasiyetleri diri tutmayı ve yerel direnişi meşrulaştırmayı amaçlamıştır. Dolayısıyla söz konusu haberler, dönemin basınının yalnızca bilgi aktaran bir mecra olmadığını; Millî Mücadele sürecinde siyasal bilinç ve direniş söylemi üreten aktif bir aktör olarak işlev gördüğünü ortaya koymaktadır.

1 Şubat 1920 tarihli gazetenin “*Dişarbakır Muhabirimizden*” başlıklı haberinde, Maraş'ta bulunan Fransız ordusunun takviye edildiğı, Maraş'ın yardımına gelen bazı Türklerin Fransızlara müdahale etmesine rağmen Fransızların şehrin bazı noktalarını ele geçirdiğı ve çatışmaların sabırla devam ettiğı bildirilmiştir (Albayrak, 01.02.1920, S.64, s. 1).

Söz konusu gazetenin diğeri sayfasında yer alan “*Maraş Hadisesi Nasıl Başlıyor?*” başlıklı haberde ise Antep'ten Maraş'a bir Fransız generalinin bir miktar askerle geldiğı, bundan sonra şehrin Fransızlar tarafından kontrol edileceğini söylemesi üzerine ahalinin bu duruma itiraz ederek karşı geldiğı belirtilmiştir. Haberde, Maraş Mutasarrıflığı tarafından gönderilen heyetin Fransızlar tarafından hapsedilmesi ve halk üzerine ateş açılması nedeniyle halkın da karşı hamlede bulunduğı; bunun üzerine diğeri kazalardan ve millî kuvvetlerden kazaya gelen vatanseverlerin saldırısının başladığı ve çatışmaların hâlen devam ettiğı ifade edilmiştir. Ayrıca Urfa'da da Fransız askerî elbisesi giyen Ermeni müfrezesi ile millî kuvvetler arasında çatışma yaşandığı yazılmıştır (Albayrak, 01.02.1920, S.64, s. 2).

5 Şubat 1920 tarihli gazetenin “*Müteferrik Haberler*” başlığı altında yer alan haberde, Maraş çatışmalarının millî kuvvetler lehine devam etmekte olduğu, Fransız komutanının şehir dışındaki bir Amerikan kurumuna iltica ettiğı ancak Amerikan bayrağının bile kendisini kurtaramayacağı kaleme alınmıştır (Albayrak, 05.02.1920, S.65, s. 1).

8 Şubat 1920 tarihli gazetenin “*Müstahberat-ı Hususiye*” başlığı altında yer alan haberde, Maraş çatışmalarının devam etmekte olduğu, Fransız kıyafetli Ermenilerin birçok mahallede halkın ırz ve namusuna sarkıntılık ettikleri, Bitlis defterdarının eşinin evinden açtığı ateş ile 8 düşman askerini öldürdüğü, etraftan koşan millî kuvvetlerin olaya el koymasıyla Maraş'ın batısının ileri hatlarının düşmandan temizlenmiş olduğu bildirilmiştir (Albayrak, 08.02.1920, S.66, s. 2).

12 Şubat 1920 tarihli gazetede “*Telgrafname Sureti*” başlıklı haberde, Maraş'ta olan kanlı olayların Erzurum ahali tarafından da telin ve protesto edildiğı belirtilerek itilaf devletlerinin temsilcilerine söz konusu katliam ve tecavüzlerin durdurulması için Erzurum halkı tarafından telgrafname çekildiğı bildirilmiş ve telgrafnamenin örneğı gazete sütunlarında ayrıca paylaşılmıştır (Albayrak, 12.02.1920, S.67, s. 1).

15 Şubat 1920 tarihli gazetede “*Müstahberat-ı Hususiye*” başlıklı haberde, millî kuvvetlerin 9 Şubat 336 tarihinde Urfa'ya hücum ettiğı; buradaki Ermeni kıyafetli Fransızları bozguna uğratarak şehirdeki Fransız bayrağını indirdikleri ve yerine şanlı Osmanlı bayrağını astıkları bildirilmiştir. Haberde ayrıca, şehirdeki halkın tamamının millî kuvvetlere katıldığı, bu olayın akabinde Urfa'da asayiş bozacak herhangi bir vakanın yaşanmadığı ve Antep'e gelmekte olan bir düşman cephe kolunun, Antep'e iki saatlik mesafe uzaklığında millî kuvvetler tarafından teslim alınarak tevkif edildiğı ifade edilmiştir (Albayrak, 15.02.1920, S.68, s. 1).

19 Şubat 1920 tarihli gazetenin “*Müstahberat-ı Hususiye*” başlıklı haberinde ise Urfa’da Fransız askerî komuta karargâhına hücum edilerek dört Fransız askerinin öldürüldüğü, karargâhtaki Fransız bayrağının indirildiği ve yerine Osmanlı bayrağının çekildiği bildirilmiştir. Haberde, elde edilen ganimetin yeni saldırılar için bölgedeki Badelli Aşireti’ne verildiği ve tüm Urfa halkının millî kuvvetlere katılmış olduğu da belirtilmiştir (Albayrak, 19.02.1920, S.69, s. 2).

26 Şubat 1920 tarihli gazetenin “*Müteferrik Haberler*” başlığı altında yer alan haberde, Maraş ve Aydın şehirlerinin Millî Mücadele için yapmış oldukları çalışmalar göz önüne alınarak, Van ahalisinin kendilerine olan merbutiyetlerini göstermek amacıyla Van şehrindeki Erk Caddesi’nin Aydın Caddesi, Hayrane Camii önündeki caddenin ise Maraş Caddesi olarak adlandırılmasına karar verildiği kaleme alınmıştır (Albayrak, 26.02.1920, S.71, s. 2).

Şubat ayı sayıları birlikte değerlendirildiğinde, Maraş ve Urfa merkezli gelişmelerin, Güney Cephesi’nde millî direnişin yerel bir tepkinin ötesine geçerek geniş halk katılımına dayanan örgütlü bir mücadeleye dönüştüğünü açık biçimde ortaya koyduğu görülmektedir. Özellikle Fransız idaresinin askerî güç kullanarak şehirler üzerindeki hâkimiyetini pekiştirme girişimleri, yerel yönetim temsilcilerinin tutuklanması ve sivil halka yönelik şiddet iddiaları, direnişi meşru ve kaçınılmaz bir savunma refleksi hâline getirmiştir. Haberlerde sıkça vurgulanan Osmanlı bayrağının yeniden göndere çekilmesi, yalnızca askerî bir başarı değil; aynı zamanda siyasal egemenliğin ve millî iradenin sembolik olarak yeniden tesis edildiği güçlü bir mesaj niteliği taşımaktadır. Bunun yanı sıra Erzurum, Van gibi farklı şehirlerden gelen protesto telgrafları ve sembolik dayanışma kararları, Güney Cephesi’ndeki mücadelenin bölgesel bir hadise olmaktan çıkarak Anadolu genelinde paylaşılan ortak bir millî dava olarak algılandığını göstermektedir. Bu çerçevede gazete, yaşanan hadiseleri aktarırken hem direnişi yücelten hem de kamuoyunu seferber etmeyi amaçlayan bir söylem kurarak, Millî Mücadele’nin toplumsal tabanını güçlendiren etkin bir araç olarak işlev görmüştür.

4 Mart 1920 tarihli gazetenin “*Müstahberat-ı Hususiye*” başlıklı haberinde, Fransızların Maraş mağlubiyeti üzerine bu bölgeye yakın yerlerde yaşayan halkın da heyecan duyduğu; çatışmalar neticesinde Maraş’tan Adana’ya 12 vagon esirin götürüldüğü ve firarî Fransız askerlerinin bir kısmının soğuklar yüzünden yolda telef oldukları bildirilmiştir. Haberde ayrıca, Fransızların Adana’da millî milis güçlere karşı koymak üzere hükümet konağına ve bir Rum’un evine mitralyöz yerleştirmiş oldukları ifade edilmiştir (Albayrak, 04.03.1920, S.73, s. 1).

18 Mart 1920 tarihli gazetenin “*Müstahberat-ı Hususiye*” başlıklı haberinde ise Maraş’ta birçok cinayet ve ırza tecavüz suçu işleyen Ermenilerin, “*Müslümanlar bizi katlediyor*” diyerek durumu cihana duyurdıkları ve Avrupa’da aleyhimize yeni bir kamuoyu oluşturmayı hedefledikleri belirtilmiştir. Haberde, Ermenilerin bir ay matem tutarak propaganda yapmaya çalıştıkları; Türklerin ise yalnızca vatanlarını savundukları ve yapılanların nefsi-i müdafaa olduğu, asıl Adana, Maraş ve Kafkasya’da kan dökenlerin Ermeniler olduğu ifade edilmiştir (Albayrak, 18.03.1920, S.75, s. 2).

22 Mart 1920 tarihli gazetenin “*Müstahberat-ı Hususiye*” başlıklı haberinde, Urfa’daki Fransızlardan, esir olmayan ve öldürülenler dışındakilerin firar etmiş olduğu ve pek çok silah ve mühimmatın ele geçirildiği bildirilmiştir (Albayrak, 22.03.1920, S.78, s. 2).

25 Mart 1920 tarihli gazetenin “*Müstahberat-ı Hususiye*” başlıklı haberinde, Urfa’da bulunan, 1000 kişiden oluşan bir Fransız kuvvetinin bir hayli kayıp vererek firar ettiği milli kuvvetlerin kilitli olan silah ve cephaneye el koymuş olduğu kaleme alınmıştır (Albayrak, 25.03.1920, S.79, s. 2).

12 Nisan 1920 tarihli gazetenin “*Müstahberat-ı Hususiye*” başlıklı haberinde, Kilis’ten Antep’e gitmekte olan bir Fransız müfrezesinin milli kuvvetler ile çatışmaya girdiği ve birçok ölü ve cephane bırakarak bölgeyi terk ettiği kaleme alınmıştır (Albayrak, 12.04.1920, S.83, s. 2).

15 Nisan 1920 tarihli gazetenin “*Müstahberat-ı Hususiye*” başlıklı haberinde, Maraş’ta ki Ermenilerin hükümete müracaat ederek artık dökcek kanlarının olmadığını ve bölgedeki Türk halkı ile birlikte barış ve kardeşlik içerisinde yaşayacaklarını bildirdikleri haber edilmiştir (Albayrak, 15.04.1920, S.84, s. 2).

19 Nisan 1920 tarihli gazetenin “*Anadolu Ajansı*” başlıklı haberinde, Kilikya’da ki Fransız kuvvetlerinin bölge ahalisi tarafından her yerde kuşatılması, Suriye bölgesindeki güçlüklerinde eklenmesiyle Fransız bölge kumandanlığının büyük bir ümitsizliğe düştüğü haber edilmiştir (Albayrak, 19.04.1920, S.85, s. 2).

29 Nisan 1920 tarihli gazetenin “*Müstahberat-ı Hususiye*” başlıklı haberinde, Fransızların Mersin ile Adana’daki kuvvetlerini çekmek için Mersin’e 2 vapur gönderdiğini belirtmiştir (Albayrak, 29.04.1920, S.88, s. 2).

6 Mayıs 1920 tarihli gazetenin “*Müstahberat-ı Hususiye*” başlıklı haberinde, 26 Nisan 1336 tarihinde düşmanın iki zırhlı otomobil ve yeteri kadar asker ile Antep’in kuzey doğu istikametinden taarruz ettiği, orada bulunan milli kuvvetlerin müdahalesi sonucunda 24 ölü vererek otomobillerden birini de bırakıp kaçarak geri çekildiği bildirilmiştir (Albayrak, 06.05.1920, S.89, s. 1-2).

13 Mayıs 1920 tarihli gazetenin “*Müstahberat-ı Hususiye*” başlıklı haberinde, Antep’in hemen kuzeyinde bulunan Kurban Tepesi’nin milli kuvvetler tarafından zapt edildiği bildirilmiştir. Haberde, söz konusu tepenin Fransızlar tarafından iyi tahkim edilmesine ve civardaki Ermeni evlerinden açılan ateş desteğine rağmen, baskın tarzı bir hücumla ele geçirildiği; firar eden düşmanların bir kısmının yakalandığı belirtilmiştir. Teslim olmayan yaklaşık 40 düşman askerinin öldürüldüğü, bu çatışmada millî kuvvetlerden iki kişinin şehit olduğu, on iki kişinin ise esir düştüğü ifade edilmiştir. Ayrıca millî kuvvetlerin çok sayıda silah ve mühimmata el koyduğu, Antep’in tamamının kurtarılması için şehrin etrafının muhasara altına alındığı, Kilis yolu üzerindeki tüm millî kuvvetlerin birleştiği, Antep’te kalan Fransız askerlerinin Amerikan Koleji’ne ve Amerikan Yetimhanesi’ne sığındığı, Fransızların Antep’te Türk mahalleleri ile camilere ateş ettikleri ve Çınarlı Camii’nin kubbesinin Ermenilerin attığı bomba ve gazlı bezlerin etkisiyle delindiği bildirilmiştir (Albayrak, 13.05.1920, S.91, s. 2).

17 Mayıs 1920 tarihli gazetenin “*Âlem-i İslâm’a Hitap*” başlıklı makalesinde, Adana, Urfa, Maraş ve Antep gibi eski İslâm memleketlerinin Fransız askerlerinin idaresindeki Ermenilerin kin ve garezine bir av gibi kurban edildiği belirtilmiştir. Gazetenin “*Anadolu Ajansı*” başlıklı haberinde ise Suriye ve Kilikya bölgesinin kaderlerinin kesin şekilde Fransız ve İngiliz hükümetleri arasında yapılacak görüşmelerle tayin edileceğinin Paris’ten bildirildiği kaleme alınmıştır (Albayrak, 17.05.1920, S.92, s. 2).

24 Mayıs 1920 tarihli gazetenin “*Müstahberat-ı Hususiye*” başlıklı haberinde, Milli kuvvetlerin Mersin’e giden suyuollarını kesmeleri ve bu şekilde şehri muhasara etmeleri nedeniyle Fransızların son derece telaş içinde oldukları bildirilmiştir (Albayrak, 24.05.1920, S.93, s. 2).

1920 yılı bahar ayları itibarıyla Güney Cephesi’nde askerî dengelerin belirgin biçimde millî kuvvetler lehine dönmeye başladığı ve Fransız işgalinin hem sahada hem de psikolojik düzlemde sürdürülemez hâle geldiği anlaşılmaktadır. Maraş mağlubiyetinin ardından Fransızların esir kayıpları, firarlar ve savunma tedbirlerine yönelmesi; Urfa, Antep ve Kilikya hattında ise kuşatma, baskın ve geri çekilmelerin artması, işgal kuvvetlerinin inisiyatifi kaybettiğini göstermektedir. Haberlerde sıkça vurgulanan silah ve mühimmat ele geçirilmesi, millî kuvvetlerin yalnızca savunma değil aktif taarruz ve kuşatma stratejileri geliştirdiğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte Ermeni unsurların Avrupa kamuoyuna yönelik propaganda girişimlerine dikkat çekilmesi, mücadelenin askerî boyutunun yanı sıra uluslararası kamuoyu ve meşruiyet mücadelesi şeklinde ikinci bir cephede de sürdüğünü göstermektedir. Gazete, bu süreçte Türk tarafını “nefs-i müdafaa” söylemi üzerinden konumlandırarak direnişi ahlaki ve hukukî açıdan meşrulaştırmakta; Fransız ve Ermeni unsurları ise işgal, zulüm ve propaganda ile özdeşleştirmektedir. Dolayısıyla söz konusu haberler, Güney Cephesi’ndeki gelişmeleri yalnızca olay aktarımı düzeyinde değil, askerî çözülme, toplumsal seferberlik ve söylemsel mücadele eksenlerinde şekillenen çok katmanlı bir direniş süreci olarak yansıtmaktadır.

21 Haziran 1920 tarihli gazetenin “*Anadolu Ajansı*” başlıklı haberinde, Tarsus’taki Ermenilerin Türkleri camilere toplayarak pencerelerden insan pisliği atmak suretiyle tahkir ettikleri, evlere tecavüz ettikleri, Türk kadınlarının çarşafalarını yırtarak ziynetlerini gasp ettikleri ve “*Yakında bizim olacaksınız!*” gibi sözlerle tehdit ettikleri kaleme alınmıştır (Albayrak, 21.06.1920, S.97, s. 2).

28 Haziran 1920 tarihli gazetenin “*Anadolu Ajansı*” başlıklı haberinde, Adana’da Fransızlar tarafından gerçekleştirilen mezalim üzerine millî kuvvetlerin bölgedeki Fransız kumandanına kınama mesajı göndermesi sonrasında, Fransız kumandanlığının bu protestoya verdiği cevapta mezalimi kısmen kabul etmekle birlikte sorumluluğun polise ait olduğunu bildirdiği ifade edilmiştir. Haberde ayrıca, Adana’da yönetimi ellerinde bulunduran Fransızların, jandarma adı altında tüm Ermenileri silahaltına aldıkları hâlde bu feci olayı kabul etmemelerinin takdire şayan olduğu kaleme alınmıştır (Albayrak, 28.06.1920, S.98, s. 2).

28 Haziran 1920 tarihli gazetenin yine “*Anadolu Ajansı*” başlıklı haberinde, Adana Cephesi’nde Tarsus’un hemen batısında icra edilen taarruz neticesinde Fransızların bir subay vekili ve beş zabitanın öldürüldüğü; sekizi sakat olmak üzere otuz zabitanın esir alındığı; düşmandan kırktan fazla tüfeğe millî kuvvetlerce el konulduğu; düşmanın Tarsus’un batısındaki bağlara kadar sürüldüğü ve Yenice İstasyonu civarından taarruz etmek isteyen Fransızların, tren hattının kuzeyindeki millî kuvvetler tarafından geri püskürtüldüğü bildirilmiştir (Albayrak, 28.06.1920, S.99, s. 2).

12 Temmuz 1920 tarihli gazetenin “*Anadolu Ajansı*” başlıklı haberinde, Adana ile Tarsus arasındaki Yenice İstasyonu’na baskın yapan kuvvetlerimizin istasyonu işgal ettiği, 2 Fransız subayı ve 36 askerin esir edildiği, 20 Fransız askerinin ise öldürüldüğü kaleme alınmıştır (Albayrak, 12.07.1920, S.100, s. 2).

19 Temmuz 1920 tarihli gazetenin “*Anadolu Ajansı*” başlıklı haberinde, Adana cephesinde Kurt Tepe’den Adana istikametine gönderilen keşif kollarımızın 30 kişilik bir düşman karakolunu imha ettiği, Adana’nın doğusundaki müfrezelerimizi ile Fransızlar arasında ise çatışmaların halen devam ettiği bu süre zarfında Yenice İstasyonu’nun millî kuvvetler tarafından tahrip edildiği, bu cephedeki Fransızların Arap pınarını terk ederek Cerablus’a ricat ettikleri bildirilmiştir (Albayrak, 19.07.1920, S.101, s. 2).

26 Temmuz 1920 tarihli gazetenin “*Anadolu Ajansı*” başlıklı haberinde, Adana cephesinde Fırat'ın doğusunda Hüveyş İstasyonu'nun milli kuvvetlerce işgal edildiği, Fransız kuvvetlerinin geri çekilmek zorunda kaldığı Düşmanın bu durum üzerine Osmaniye istikametine çekildiği, Osmaniye'nin doğusunda milli kuvvetler ile Fransızlar arasında çatışmaların hala devam ettiği kaleme alınmıştır (Albayrak, 26.07.1920, S.102, s. 2).

16 Ağustos 1920 tarihli gazetenin “*Anadolu Ajansı*” başlıklı haberinde, Cerablus'u işgal eden Fransız müfrezesinin Fırat'ın 25 km doğusundaki Telleri kazasına çekildiği, bu cephede başkaca bir değişikliğin bulunmadığı bildirilmiştir. Haberde ayrıca, Tarsus'tan Mersin'e hareket eden kuvvetli bir düşman birliğinin kuvvetlerimizle çatıştığı, düşmanın birçok kayıp vererek Tarsus'a çekilmeye mecbur bırakıldığı ifade edilmiştir (Albayrak, 16.08.1920, S.105, s. 2).

23 Ağustos 1920 tarihli gazetenin “*Müstahberat-ı Hususiye*” başlıklı haberinde, Urfa Millî Kuvvetler Komutanı Pehlivanzade'nin bir yazısı haber yapılarak, düşmanın Ziyaret Tepe'ye yaptığı baskın üzerine ateşle karşılık verildiği ve düşmana önemli kayıplar verdirildiği bildirilmiştir. Haberde, düşmanın ölü ve yaralılarını araçlara yükleyerek geldikleri Akçakoyunlu mevkiine geri döndüğü, düşmanın Akçakoyunlu'nun daha doğusunda hiçbir kuvvetinin bulunmadığı ve çıkan çatışmada millî kuvvetlerin hiç kayıp vermediği ifade edilmiştir. Aynı başlık altında yer alan bir başka haberde ise Antep'in kuzeyindeki Hacı Baba Tepesi ile doğusunun millî kuvvetler tarafından ele geçirildiği ve millî kuvvetlerin Fransız savunmasını yarmış oldukları kaleme alınmıştır (Albayrak, 23.08.1920, S.106, s. 2).

12 Eylül 1920 tarihli gazetenin “*Anadolu Ajansı*” başlıklı haberinde, Adana cephesinde Osmaniye yönüne saldıran düşmanın geri saldırımızla Toprak Kale yönünde geri çekilmeye mecbur bırakıldığı, Islahiye yönünde yardım alan düşman karşısında milli kuvvetlerin Islahiye'ye geri çekilmek zorunda kaldığı bildirilmiştir (Albayrak, 12.09.1920, S.109, s. 2).

20 Eylül 1920 tarihli gazetenin “*Müstahberat-ı Hususiye*” başlıklı haberinde, Tarsus'un 12 km kuzeydoğusundaki Dikenli nahiyesine düşman ilerlemek istemişse de kuvvetlerimiz tarafından yenilgiye uğratılmıştır. Adana'dan çıkan bir başka düşman birliği ise Çaldırma kazasında yaşayan halkı katletmiştir (Albayrak, 20.09.1920, S.110, s. 2).

5 Ekim 1920 tarihli gazetenin “*Anadolu Ajansı*” başlıklı haberinde, Adana cephesinde Osmaniye bölgesinde keşif kolları ve Fransızlar arasında hafif çatışmaların yaşandığı, Antep bölgesinde ise 22-23 Eylül 336 gecesi Antep'in güney doğu bölgesinde bulunan düşman askerlerinin yapılan baskın ile geri çekilmeğe mecbur bırakıldığı bildirilmiştir (Albayrak, 05.10.1920, S.112, s. 2).

11 Ekim 1920 tarihli gazetenin “*Anadolu Ajansı*” başlıklı haberinde, Adana cephesinin sağ tarafında yer alan Mersin ve Karaca İlyas İstasyonu arasında demiryoluna döşenen bombalar üzerinden geçen 3 vagon ile düşmanın havaya uçurulduğu, Antep'te bulunan düşmanın şehrin kuzey kısmını çevirdiği, yine Adana'nın kuzeyinde milli kuvvetlerle Fransızlar arasında çıkan küçük çaplı çatışmalarda düşmandan esir alındığı ve bazı silahların ele geçirildiği kaleme alınmıştır (Albayrak, 11.10.1920, S.113, s. 2).

25 Ekim 1920 tarihli gazetenin “*Anadolu Ajansı*” başlıklı haberinde, Adana cephesinin sağ tarafında top atışlarının devam ettiği, Osmaniye'de durumun sakin olduğu, Antep'te bulunan Namık Boğazı'nda düşmanın mevzi kazdığı ve şehri bombaladığı, Adana ve Suriye'de bulunan Ermenilerin Fransızlardan gördükleri şiddet üzerine 26 Fransız askerini öldürdükleri, Fransız askerlerinin Fransa'ya döneceklerini Ermenilere söyleyerek

başlarının çarelerine bakmalarını kendilerine tavsiye ettikleri, Fransızların Adana’da gerçekleşen son savaşlarında yaralanan askerlerini tedavi için Beyrut’a vapur ile sevk ettikleri bildirilmiştir (Albayrak, 25.10.1920, S.115, s. 2).

1 Kasım 1920 tarihli gazetenin “*Anadolu Ajansı*” başlıklı haberinde, Adana cephesinin sağ tarafında lehimize bazı gelişmelerin yaşandığı, bu bölgede düşmanın tahkimat yapmakta olduğu, Osmaniye bölgesinde Toprak Kale istikametinden gelen bir düşman müfrezesinin yenildiği, Antep bölgesinde milli kuvvetler ile Fransızlar arasında karşılıklı topçu ve makineli tüfek atışlarının bulunduğu, Namık Boğazı’nda düşman ile yapılan savaşta düşmana 200’den fazla zayıat verildiği ve yüklü miktarda erzak ele geçirildiği bildirilmiştir (Albayrak, 01.11.1920, S.116, s. 2).

8 Kasım 1920 tarihli gazetenin “*Anadolu Ajansından Hülasalar Cephelerde Neler Var?*” başlıklı haberinde, Adana cephesinde Tarsus’ta kuvvetlerimize saldıran bir düşman birliğinin kuvvetlerimizin mukavemet göstermesi ile bir netice alamayarak batı yönüne doğru geri çekildiği, Antep’te düşmanın her zamanki gibi şehre topçu ateşinde bulunduğu bu bölgede bir müfrezemizin Kuşçu Tepesini ele geçirdiği, Kilisecik mevkiinde düşmanın yenildiği bir miktar topçu cephanesinin ele geçirildiği kaleme alınmıştır (Albayrak, 08.11.1920, S.117, s. 2).

15 Kasım 1920 tarihli gazetenin “*Anadolu Ajansından Hülasalar Cephelerde Neler Var?*” başlıklı haberinde, Adana cephesinin sol tarafında topçu faaliyetinin olduğu, Antep bölgesinde düşmanın yenilerek kayıplar verdiği, Ashab-ı Kehf Tepesi’ne yapılan ani bir baskında 4’ü subay olmak üzere ölü ve sakat kalanlarla birlikte düşmanın 250 kayıp verdiği, bu cephede mevzi çatışmalarının halen devam ettiği, müfrezelerimizin düşmanı Katme bölgesine geri çekilmeye mecbur ettiği kaleme alınmıştır (Albayrak, 15.11.1920, S.118, s. 2).

29 Kasım 1920 tarihli gazetenin “*Anadolu Ajansından Hülasalar Cephelerde Neler Var?*” başlıklı haberinde, Antep bölgesinde Islahiye civarında düşmana yapılan baskınla bir miktar esir asker alındığı, Hacı Baba Türbesini işgal eden düşmanların yenilerek türbenin yeniden ele geçirildiği, Tarsus’ta biri subay olmak üzere 20 Fransız askerinin öldürüldüğü, Adana bölgesinde düşman saldırısının geri püskürtüldüğü bildirilmiştir (Albayrak, 29.11.1920, S.120, s. 2).

6 Aralık 1920 tarihli gazetenin “*Anadolu Ajansından Hülasalar Cephelerde Neler Var?*” başlıklı haberinde, Adana bölgesinin Tarsus mıntıkasında düşmanın 6 araba dolusu sakat ve ölü askeri taşıdığı, Mersin bölgesinde denizden yapmış olduğu topçu saldırısı ile bir miktar arazi kazanan düşman ile yapılan 25-26 Kasım 336 gecesi çatışmada düşmanın pek çok kayıp vererek geri çekildiği kaleme alınmıştır (Albayrak, 06.12.1920, S.121, s. 2).

13 Aralık 1920 tarihli gazetenin “*Anadolu Ajansından Hülasalar Cephelerde Neler Var?*” başlıklı haberinde, Antep bölgesinde düşmanın Antep’i topçu ateşi ile bombaladığı, Fransızların mert olmayacak davranışlar göstererek ihtiyar bir kadını idam ettikleri, bir anne ile kızına tecavüz ettikleri bildirilmiştir (Albayrak, 13.12.1920, S.122, s. 2).

20 Aralık 1920 tarihli gazetenin “*Anadolu Ajansı’ndan Hülasalar: Cephelerde Neler Var?*” başlıklı haberinde, Adana bölgesinde düşmanın zulmünün her geçen gün arttığı; Fransızların halkın elinde bulunan pamuğu ucuz fiyatla zorla satın aldıkları ve pamuğu Fransa’ya sevk ettikleri, Adana’da bu nedenle ürün fiyatlarının çok yükseldiği kaleme alınmıştır (Albayrak, 20.12.1920, S.123, s. 2).

27 Aralık 1920 tarihli gazetenin “*Anadolu Ajansı’ndan Hülasalar: Cephelerde Neler Var?*” başlıklı haberinde, Mersin bölgesinde düşmanın Karaca İlyas nahiyesine kadar takip edildiği; Adana treninin Dikili ve Zeytinli kasabaları arasında millî kuvvetler tarafından iki yerde tahrip edildiği bildirilmiştir (Albayrak, 27.12.1920, S.124, s. 2).

17 Ocak 1921 tarihli gazetenin “*Anadolu Ajansı’ndan Hülasalar: Cephelerde Neler Var?*” başlıklı haberinde, Adana bölgesinde gerçekleşen muharebede kuvvetlerimizin üstün düşman kuvvetlerine karşı galip geldiği kaleme alınmıştır (Albayrak, 17.01.1921, S.127, s. 2).

31 Ocak 1921 tarihli gazetenin “*Anadolu Ajansı’ndan Hülasalar: Cephelerde Neler Var?*” başlıklı haberinde, Adana bölgesinde gerçekleşen çatışmada düşmanın pek çok zayıat verdiği; düşman karargâhından 100 hayvan ve 20 arabanın ele geçirildiği bildirilmiştir. Haberde ayrıca, Antep’te iki taburdan oluşan bir düşman müfrezesine yapılan baskın neticesinde düşmanın dağıldığı, bir miktar ganimetin ele geçirildiği ve İkizkuyu mevkiinde yapılan baskında da pek çok ganimet ele geçirilerek düşmanın 200 askerinin öldürüldüğü ifade edilmiştir (Albayrak, 31.01.1921, S.129, s. 2).

7 Şubat 1921 tarihli gazetenin “*Anadolu Ajansı’ndan Hülasalar: Cephelerde Neler Var?*” başlıklı haberinde, Antep bölgesinde yapılan taarruz neticesinde düşman hattının yarıldığı; yaklaşık 100 düşman askerinin süngülenerek öldürüldüğü, çok sayıda ganimet ele geçirildiği ve düşmanın Akça Köyü’nü tahliye ettiği bildirilmiştir (Albayrak, 07.02.1921, S.130, s. 2).

Görüldüğü üzere, gazetede yer alan haberlerin bütüncül olarak değerlendirilmesi, Güney Cephesi’nde Fransız kuvvetlerinin askerî ve psikolojik açıdan sürekli bir yıpranma sürecine girdiğini göstermektedir. Mart 1920’den itibaren Urfa, Maraş, Antep ve Adana hattında art arda bildirilen firarlar, kuşatmalar, baskınlar ve mühimmat kayıpları; millî kuvvetlerin başlangıçtaki dağınık yapısına rağmen yerel direnişi kısa sürede etkin ve süreklilik arz eden bir mücadeleye dönüştürdüğünü ortaya koymaktadır. Haberlerde sıkça vurgulanan düşman kayıpları ve geri çekilmeler, yalnızca askerî başarıları değil, aynı zamanda Fransız işgal idaresinin bölgeyi kontrol etme kapasitesinin zayıfladığını ve Ermeni unsurlarla kurulan iş birliğinin halk nezdinde meşruiyetini tamamen yitirdiğini de göstermektedir. Bunun yanında, Anadolu Ajansı ve “Müstahberat-ı Hususiye” başlıklı haberlerin dili incelendiğinde, millî direnişi yüceltmeye ve kamuoyunda moral üstünlük sağlamaya yönelik bilinçli bir söylem inşa edildiği görülmektedir. Bu durum, basının Millî Mücadele sürecinde yalnızca bir haber aktarma aracı değil, aynı zamanda direnişi örgütleyen ve meşrulaştıran ideolojik bir unsur olarak işlev gördüğünü ortaya koymaktadır. Dolayısıyla söz konusu haberler, tekil askerî hadiselerin ötesinde, Güney Cephesi’nde Fransız işgalinin sürdürülemez hâle geldiğini ve millî kuvvetlerin bölgesel hâkimiyetini aşamalı olarak tesis ettiğini gösteren önemli göstergeler niteliğindedir.

Sonuç

Albayrak Gazetesi Şarkî Anadolu Müdafai Hukuk Cemiyeti’nin yayın organı olarak her ne kadar Millî Mücadele yıllarında Erzurum’da yayınlanmış yerel bir gazete kimliğinde olmuş olduğu görülmekte ise de gazetenin içeriği incelendiğinde ulusal bir niteliğe haiz olduğu yurdun her köşesinden her nevi habere gazetede yer verildiği, aynı zamanda İstanbul ve Anadolu basınında yer alan haberler ile yurt dışından yayımlanan bazı gazete haberlerini de köşesine taşıdığı görülmektedir.

Gazete haberlerinde yurdun tüm işgal bölgeleri ile ilgili haberlerin bulunduğu ve milletimizin bu işgaller karşısındaki tavrı milliyetçi bir çizgide ortaya konulmuştur. “Türk varlığından ayrılık kabul etmeyen vatan bucaklarından İzmir, Adana, Maraş, Urfa, Antep” parolası ile yurdun işgal bölgelerinin Türk varlığının bir parçası olduğu belirtilmiştir. Millî Mücadele’de ilk savunma hattının oluşturulduğu güney cephesinde yaşanan gelişmeler çalışmanın ana omurgasını oluşturmuştur. Çünkü bu cephede yaşanan gelişmeler yurdun işgal edilen veya işgal edilme ihtimali bulunan diğer bölgeleri içinde hayati bir öneme haizdir. Albayrak Gazetesi’nden günümüze intikal eden 110 nüshası üzerinde yapılan içerik analizinin 54’ünde güney cephesindeki gelişmeler ile ilgili haberlerin bulunduğu, neredeyse her hafta yayımlanan iki gazetenin birinde bu cephedeki gelişmelerden bahsedildiği görülmektedir. Anadolu Ajansının kurulmasına kadar geçen sürede gazetenin Diyarbakır muhabiri vasıtası ile bu cephede yaşanan gelişmeler okurlarla buluşturulmuş, daha sonraki süreçte “Müstahberat-ı Hususiye” ile “Anadolu Ajansı” ve “Anadolu Ajansından Hülasalar” başlıkları ile yazarsız ve imzasız olarak bu cephedeki gelişmeler okurlara aktarılmıştır.

“Yüce Yurttan Yükselen Ses” adıyla yayın yapan gazetenin haberlerinde güney cephesi ile birlikte batı cephesine de geniş yer verdiği görülmekte olup Milli Mücadele sürecinde gazetenin tüm ulusu birleştirici bir rol oynayarak işgallere karşı halkı bilinçlendirmeye çalışan en etkili yayın organlarından biri olduğu söylenilebilir.

Yazar Katkıları

Araştırmanın Tasarımı (CRediT 1)	Yazar-1 (%55)-Yazar-2 (%45)
Veri Toplanması (CRediT 2)	Yazar-1 (%55)-Yazar-2 (%45)
Araştırma-Veri Analizi-Doğrulama (CRediT 3-4-6-11)	Yazar-1 (%55)-Yazar-2 (%45)
Makalenin Yazımı (CRediT 12-13)	Yazar-1 (%55)-Yazar-2 (%45)
Metnin Geliştirilmesi ve Tashihi (CRediT 14)	Yazar-1 (%55)-Yazar-2 (%45)

Extended Summary

Although Albayrak Newspaper, the publication organ of the Eastern Anatolian Defense of Rights Society, appears to have been a local newspaper published in Erzurum during the years of the National Struggle, an examination of its content reveals it to have a national character. It covered news from all corners of the country, as well as news from Istanbul and Anatolian press, and even some news from foreign newspapers. The newspaper's coverage included news about all occupied regions of the country, and the nation's stance against these occupations was presented along nationalist lines. With the slogan, "Izmir, Adana, Maraş, Urfa, Antep – regions of the homeland that do not accept separation from Turkish existence," it was stated that the occupied regions of the country were an integral part of Turkish existence.

The newspaper, published under the title "Yüce Yurttan Yükselen Ses" (The Voice Rising from the Noble Homeland), gave extensive coverage to both the southern and western fronts. It can be said that during the National Struggle, the newspaper played a unifying role for the entire nation, acting as one of the most effective publications in raising public awareness against the occupation.

Newspapers have always been indispensable sources for historical researchers because they serve as witnesses to the era in which they were published. Press activity during the National Struggle undoubtedly constitutes one of the most important phases in the history of the Turkish press. Under the conditions of that time, the press in Anatolia was used as a crucial tool in organizing the national struggle, playing a vital role in explaining and legitimizing the resistance to the public.

For the Albayrak newspaper, telegraphs have always been very important, both in creating the newspaper's content and as a means of receiving news from other parts of the country. In addition to telegrams between the Ankara and Istanbul governments, the newspaper frequently featured telegrams sent by bureaucrats, commanders, and representatives of foreign states on topics within its area of interest. Especially considering the newspaper's early editions, a large part of its content consisted of examples of telegrams.

The newspaper, which began publication after Erzurum was liberated from Russian occupation, maintained its nationalist stance and placed greater emphasis on the preservation of national unity and integrity. Not wanting to limit itself to Erzurum, the newspaper sought to defend the rights of all the Eastern Provinces, and to this end, it began to feature the headline "The Eastern Provinces Cannot Become Armenia" as a headline in every issue.

The Albayrak Newspaper, published in Erzurum, held a significant position due to its location and mission. Although published locally, it conveyed news of the occupation and resistance across the country, thus acquiring a national character and becoming one of the leading press organs that ardently supported the national resistance. Continuing its publication with the motto "The Voice Rising from the Noble Homeland," the Albayrak Newspaper went beyond being a news source and played an active role in the intellectual and moral aspects of the national resistance. The resistance on the southern front, where the first resistance against the enemy was formed during the National Struggle, served as an example for the formation of national resistance in other occupied regions of the country, and the developments on this front were followed with great interest by patriots. The Albayrak Newspaper particularly emphasized that the eastern provinces were an inseparable part of the Turkish nation and the homeland.

The newspaper made this approach a fundamental element of its publishing policy and took care to share it with its readers. Furthermore; Albayrak Newspaper not only covered military, political, cultural, and economic developments in the Eastern Anatolia Region, but also devoted extensive coverage in its news columns to occupations, resistance movements, and developments on national fronts in various parts of Anatolia, particularly in the cities of Istanbul and Izmir. In this respect, although Albayrak Newspaper is considered a publication based in Erzurum, it is understood that it possesses a national identity, transcending local boundaries in terms of the topics it covers and the scope of its news. Based on this, it should be stated that the newspaper made a significant contribution to the legitimacy of the National Struggle in Turkish and world public opinion, to making its voice heard strongly, and to raising public awareness.

This study will examine the news in Albayrak Newspaper concerning the resistance in the cities of "Adana, Antep, Maraş, and Urfa," which are of great importance to the National Struggle and are referred to as the Southern Front, and the fronts established in these cities; the content of these news items will be analyzed, and by examining the news content within a chronological framework, an attempt will be made to reveal the newspaper's perspective on the developments in the Southern Front and its method of guiding public opinion.

In addition to political issues, Albayrak Newspaper also dealt with social and administrative matters, acting in line with the Society for the Defense of Rights in Erzurum and becoming a newspaper of struggle. Setting its agenda in parallel with domestic and foreign political developments, the newspaper demonstrated its support for the National Struggle and categorically opposed the idea of a mandate. By exposing the insidious policies of the Entente Powers in the region and the future dangers, it tried to fulfill its duty, albeit under very difficult circumstances.

Kaynakça | References

- Akbulut, D. A. (2015). Albayrak olayı: Millî mücadele başlarında halk hükümeti kurma girişimi. İstanbul: Pankuş Yayınları.
- Alyanak, K. (1999). Erzurum'da basın. Erzurum: Erzurum Tarihi Araştırma Derneği Yayınları.
- Akbulut, D. A, vd. (2009). Yüce yurttan yükselen ses Albayrak 1919–1921. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- Başak, T. (2010). Millî mücadele günlerinde Cevat Dursunoğlu. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.
- Durak M. (2011). Millî mücadelenin önemli simalarından Müştak Sıtkı (Dursunoğlu) Bey [Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Eroğlu, H. (1990). Türk inkılap tarihi. İstanbul: Savaş Yayınları.
- Ertan, T. F. (2012). Başlangıcından günümüze Türkiye Cumhuriyeti tarihi. Ankara: Siyasal Yayınları.
- Özçelik, İ. (2005). Millî Mücadele'de Anadolu basınında Güney cephesi (Adana, Antep, Maraş, Urfa) 1919-1921. Ankara: ATAM Yayınları.
- Şavklı, C, Akyıldız, A. (2023). Albayrak Gazetesinin kapatılması üzerine görüşler. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 20(2), 700-708.
- Türk İstiklal Harbi. Cilt 4. Güney Cephesi. (2009).
- Yıldırım, B. (2022). Millî mücadelenin gür sesi Albayrak gazetesinin köşe yazıları, İLEF Dergisi, 9 (2), 372-407.
- Albayrak. (1919, 4 Eylül). S.25, s.2.
- Albayrak. (1919, 21 Eylül). S.29, s.1.
- Albayrak. (1919, 16 Ekim). S.36, s.2.
- Albayrak. (1919, 30 Ekim). S.40, s.1.
- Albayrak. (1919, 16 Kasım). S.45, s.1.
- Albayrak. (1919, 27 Kasım). S.47, s.1.
- Albayrak. (1919, 30 Kasım). S.48, s.1.
- Albayrak. (1920, 22 Ocak). S.62, s.1,
- Albayrak. (1920, 29 Ocak). S.63, s.1.
- Albayrak. (1920, 1 Şubat). S.64, s.1.
- Albayrak. (1920, 5 Şubat). S.65, s.1.
- Albayrak. (1920, 8 Şubat). S.66, s.2.
- Albayrak. (1920 12 Şubat). S.67, s.1.
- Albayrak. (1920,15 Şubat). S.68, s.1.

- Albayrak. (1920,19 Şubat). S.69, s.2.
- Albayrak. (1920, 26 Şubat). S.71, s.2.
- Albayrak. (1920, 4 Mart). S.73, s.1.
- Albayrak. (1920, 18 Mart). S.77. s.2.
- Albayrak. (1920, 22 Mart). S.78, s.2.
- Albayrak. (1920, 25 Mart). S.79, s.2,
- Albayrak. (1920, 12 Nisan). S.83, s.2.
- Albayrak. (1920, 15 Nisan). S.84, s.2.
- Albayrak. (1920, 19 Nisan). S.85, s.2.
- Albayrak. (1920, 29 Nisan). S.88, s.2.
- Albayrak. (1920, 6 Mayıs). S.89, s.1-2.
- Albayrak. (1920, 13 Mayıs). S.91. s.2.
- Albayrak. (1920, 17 Mayıs). S.92, s.2.
- Albayrak. (1920, 24 Mayıs). S.93, s.2.
- Albayrak. (1920, 21 Haziran). S.97, s.2.
- Albayrak. (1920, 28 Haziran). S.98, s.2.
- Albayrak. (1920, 5 Temmuz). S.99, s.2.
- Albayrak. (1920, 12 Temmuz). S.100, s.2.
- Albayrak. (1920, 19 Temmuz). S.101, s.2.
- Albayrak. (1920, 26 Temmuz). S.102, s.2.
- Albayrak. (1920, 16 Ağustos). S.105, s.2.
- Albayrak. (1920, 23 Ağustos). S.106, s.2.
- Albayrak. (1920, 12 Eylül). S.109, s.2.
- Albayrak. (1920, 20 Eylül). S.110, s.2.
- Albayrak. (1920, 5 Ekim). S.112, s.2.
- Albayrak. (1920, 11 Ekim). S.113, s.2.
- Albayrak. (1920, 25 Ekim). S.115, s.2.
- Albayrak. (1920, 1 Kasım). S.116, s.2.
- Albayrak. (1920, 8 Kasım). S.117, s.2.
- Albayrak. (1920, 22 Kasım). S.119, s.2.

Albayrak. (1920, 29 Kasım). S.120, s.2.

Albayrak. (1920, 6 Aralık). S.121, s.2.

Albayrak. (1920, 13 Aralık). S.122, s.2.

Albayrak. (1920, 20 Aralık). S.123, s.2.

Albayrak. (1920, 27 Aralık). S.124, s.2.

Albayrak. (1921, 17 Ocak). S.127, s.2.

Albayrak. (1921, 31 Ocak). S.129, s.2.

Albayrak. (1921, 7 Şubat) S.130, s.2.